

To utredninger

PUBLISERT 2. mai 2019

PSY
KOL
OGI

To utredninger fra foreningen havnet i postkassen min her om dagen. Den ene gj behøvet for endringer i den kliniske spesialiteten. – Det var det selvsagt ikke behøvet. Den andre (...) handlet om distriktpsykologisk arbeid. (...) og var vel ment som en rollebeskrivelse for en viss gruppe psykologer. (...) Kan virkelig distriktpsykologisk arbeid oppfattes utelukkende som et privat anliggende for distriktpsykologer? Eller det noe mer. Noe som blir sentralt i enhver behandlingsprosess, for enhver psykolog?

«Psykologiske prosessar, nedfelt i einskildindividet, må langt på veg forståast ut frå strukturelle og funksjonelle trekk ved lokalmiljøet. Dersom psykolog ikkje forstår lokalsamfunnet, og dei mange kompliserte utvekslingar mellom individ og nærmiljø, vil han/ho ofte ikkje ha makt å yte den hjelp til klientar som desse burde ha krav på.»

Godt ord! Jeg skulle like å vite om noen psykolog kunne være uenig, i dette herrens år 1980!

Og konklusjonen trekkes: «Med andre ord vert kjennskap til lokalpolitikk og maktstrukturar, evne til å utvikle berande, uformelle informasjonskanaler med nøkkelpersonaer i kommunaladministrasjonen. Kjennskap til og verkelig sympati for lokalkulturens verdiar, normer og sosialøkonomiske organiseringar er viktig for psykologen i småsamfunnet.»

Så enig, så enig. Som psykolog i et lokalmiljø kommer en til kort uten slik kunnskap og innsikt, men hvordan kan det ha seg at dette bare er viktig kunnskap for oss i småsamfunnet? Den store massen av klienter ved institusjonene er medmennesker som riktignok midlertidig er dratt ut av sine lokalmiljø, men med den målsetting at de skal tilbake igjen til dette eller andre lokalmiljø etter en tids «behandling». Hva slags magi eller åndskraft kan andre behandlere være besjelet med, siden de kan iverksette målrettede tiltak, og sikre en fremtidig tilpasning og funksjon uten slik kunnskap og erfaring?

Eller står man med en reell fare for at såkalte «profesjonelle» tiltak er blitt, og satt i verk overfor enkeltklienter uten forståelse for strukturelle og funksjonelle sammenhenger ved forholdet i lokalmiljøet! (...) 8 års erfaring fra manglende samarbeid mellom sentralinstitusjonene og lokalsamfunnet gir forklaring god nok. Norsk psykiatri er i krisetilstand. Norsk psykologi burde være det.

Tilbake til utredninga om behov for endringer i den kliniske spesialiteten. I dag kan man bli klinisk spesialist, uten å måtte arbeide i og med det lokale nettverk som psykiske særreaksjoner utvikles i og opprettholdes i forhold til. (...) Totalt absurd blir situasjonen når distriktpsykologer med slik kunnskap og erfaring rett og slett blir stengt ute fra en rekke stillinger i institusjonene, fordi de ikke er kliniske spesialister.

Og når en alternativ spesialist som søker å rette på elendigheten, ikke engang kan godkjennes som likeverdig. Hva har gjort at NPF har kunnet godta et slikt faglig svik?

(...)

Det vi trenger er først og fremst en gjennomgripende diskusjon om hva som må og skal være ingrediensen i den praktiske utøvelse av psykologyrket som vi vil gi betegnelsen «profesjonell». Vi sitter nå i en faglig sump, der de gamle og nye klinikere har tillatt seg å sette et høyst tvilsomt likhetstegn mellom profesjonell og det de til enhver tid måtte finne det bekvemt å drive med. (...) Hvor forvirrende profesjonalitetsbegrepet har blitt velger jeg å illustrere med et par utsagn fra innstillinga om distriktpspsykologisk arbeid:

«Distriktpspsykologen vil ofte kjenne til klienten, slekta hans og familien, omgangskrins osv. uavhengig yrket sitt. Dette kan skape ei rekke problem, og medfører lett at det vert vanskeleg å fungere profesjonelt.»

Konklusjonen er som fot i hose for den bedagelige freudske psykoterapi. Ha minst mulig greie på familie, omgangskrets, lokalmiljø. Da får du mindre problemer og kan opptre profesjonelt. Hva slags psykologi er dette? Javisst er det vanskeligere å forholde seg til en hel livssituasjon enn en enkeltklient, men det er da livet er slik det er. Og hva bedriver vi når vi ikke tar kunnskapen som ligger i studiet av de nære relasjoner. Dilettanteri om jeg får foreslå noe.

«Mange aspekt ved det å fungere som psykolog i eit lite lokalmiljø er problematisk i forhold til kravet om å vere profesjonell.»

Javel. Jeg skal være den første til å innrømme at det å skape terapeutiske resultater som psykolog er en uhyre vanskelig og krevende oppgave. Men hva ligger det i setningen «i forhold til kravet om å være profesjonell». Det er dannet et inntrykk av at for å være profesjonell må man opptre i lokalsamfunnet som om man var i en institusjon. Jeg har faktisk sett noen prøve seg også, og jeg ber om at jeg ikke får se det igjen.

Hvem er profesjonell? Den som etter gamle oppskriftsbøker bedriver sine «terapier», og synes det blir vanskelig å fungere profesjonelt når man må skaffe seg mer kontakt med lokalmiljøet. Eller er det den som lever i, er en del av og erkjenner det mangfold av sykdomsskapende relasjoner i et lokalmiljø, og som bruker sine kunnskaper til å påvirke disse kreftene. Til å endre relasjoner. Til å påvirke strukturer. Til å lete etter hvor skoen trykker.

Kan tida være moden for en diskusjon?

Fra Arne Johan Sverdrups debattinnlegg «To utredninger» januar 1981.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 56, nummer 5, 2019, side 350